

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

72. ÅR G A N G

3. DESEMBER 1960

A V I N N H O L D E T :
NESTENS NØD OG EGET JULEFLESK - UKUNSTEN ER NEM-
LIG FARLIG ... - NADVERDEN OG NORDEN — BLIKK PÅ
TIDEN - BOKANMELDELSER - UTLANDET

NR
23

NESTE NUMMER UTKOMMER 24. DESEMBER 1960

JULEHEFTE
«KIMER I KLOKKER»

ER UTKOMMET

INNHOOLD:

- Barnets juleminner
Av Helene Illije.
- Adventskalenderen —. Noen tanker om Kristi legemlighet
Av Ørnulf Ranheimsæter.
- Den hellige Magnus martyr
Av Alf Høeg.
- Jeanne d'Arc — Fantasi og virkelighet
Av Hallvard Rieber-Mohn.
- Mystisk dialog
Av Paul Verlaine. I norsk gjendiktning ved Kristen Gundelach.
- Selja. S.ta Sunnivas øy
Av Erik Gustavsen.
- De tre grønne grenene. En legende
ved Eva Dithmer-Vanberg.
- Moderne allegori om Frelserens fødsel
Av Aimé Duval.
- Kirken på Mount Royal. En St. Josefslegende fra Canada
ved E. D.-V.
- Omslagsblide i flere farver etter Antonio Pisanello: «Madonna med akerhønen», Castelvécchio, Verona. Trykt på kunsttrykkpapi. Pris kr. 3.—.

ST. OLAVS FORLAG, Akersvn. 5, Oslo

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleieheim	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Trondheim
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Tønsberg
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hammerfest
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Hønefoss
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Trondheim
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO
RETRETT 6., 7. og 8. desember.
Tirsdag 6. og onsdag 7.: Andakt med foredrag i St. Josephs Kapell kl. 19.30. Leder: Pater Boekema.
Torsdag 8.: Medlemmene tar del i aftenmessen i St Olavs kirke kl. 19.
Søndag 11. desember: Felleskommunion i St. Olavs kirke under messen kl. 8.30.
Patronatsfest i foreningslokalet etter andakten.
Liste lagt ut på St. Josephs Institutt. Listen inndras torsdag 2/12.

JULEKORT:
Motiver fra våre stavkirker,
6 forskjellige i vakre farver à kr. 0.50
Italienske kort med motiver fra gamle mestre, 0.40 og » 0.60
Humlekort » 0.55
Ikonkort » 0.60
Dobb. kort m/ konv., 0.35 » 0.60
Adventkalendere 3.15 » 2.50
Kunstkalendere. Utenlandske messebøker og bibler. Norske og utenlandske bøker.
Ny liste over gramfonplater gratis.
KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL
Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 37 43

LITURGISK KALENDER
SØNDAG 4. DESEMBER: 2. SØNDAG I ADVENT. Ep. Rom. 15, 4—13. Ev. Matth. 11, 2—10. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Nicolaus, bisk. og bekj. Onsdag: Ambrosius, bisk. og kirkelærer. Torsdag: Marias Uplettede Unnfangelse. Fredag og Lørdag: Ferialdager.
SØNDAG 11. DESEMBER: 3. SØNDAG I ADVENT (GAUDETE). Ep. Filipp. 4, 4—7. Ev. Johs. 1, 19—28. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Lucia, jomfru og marl. Onsdag: Imbredag. Torsdag: Ferialdag. Fredag og Lørdag: Imbredager.
SØNDAG 18. DESEMBER: 4. SØNDAG I ADVENT. Ep. 1. Kor. 4, 1—5. Ev. Luk. 3, 1—6. Mandag og Tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Thomas, apostel. Torsdag og Fredag: Ferialdager. Lørdag: Julaften.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue Kirke, Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86

Nestens nød - og eget juleflesk

Abbé Pierre kom, så og — reiste igjen. Vant han ikke da? Jo — han vant ennå en gang alle dem som hørte ham: To fullsatte hus i Oslo og Bergen. I Bergen ga også dagspressen hans ord vinger gjennom gode referater. I Oslo strandet et forsøk på å få åpnet en av byens største kirker for ham — slik som svenskene åpnet både Storkyrkan og Engelbrektskyrkan i Stockholm. Det gikk ikke her — der var «hensyn å ta...»

Dagspressen i hovedstaden var også «anderswo engagiert» — på et par hederlige unntagelser nær. Prinsesseforlovelsen var ennå ikke presset til den siste sensasjonens dråpe. Og skulle man kanskje måtte skjære av så mye som en spalte på de dryge, sakrosankte sportssidene? Vi har da sans for proporsjoner! Oslos største avis, som dagen etter Abbé Pierres foredrag kom med ikke mindre enn 42 — to og førti! — sider i sine to utgaver, hadde ikke én linje om ham. Til gjengjeld pranget denne overskriften på første side: **DANSKEFLESK BLIR REDNINGEN TIL JUL.** Så vi har da våre problemer.

Abbé Pierre hadde noe meget enkelt — og uhyre vesentlig på hjertet. Han sa:

Der er ikke *to* supermakter i verden — der er bare én: *Nøden*. Spenningen Øst-Vest er truende nok. Men langt farligere, og mer truende for hver dag, er spenningen «Syd-Nord» — dvs. spenningen mellom de mette og de sultne. Mens teknikken har lagt atombomben i våre hender, og «befolkningsekspløsjonen» gjør at jordens folketall vil være fordoblet i løpet av 40 år, våkner verdens fattige til bevissthet: Nå *vet* de at de lider.

«Utviklingslandene» — de tilbakeliggende folk — står lamslått og ser hvor *effektivt* tyranniet er. Det kommunistiske Russland har i løpet av 40 år tatt igjen 400 års underskudd i utviklingen. Det har kostet blod, terror, tårer og menneskeforakt. Men det skremmer ikke *dem* så meget som det skremmer oss: «Frihet» er bare et fraseord og «menneskeverd» bare en makaber spøk overfor mennesker som lever i skitt, sult og håpløshet.

Vestens mennesker tror de kan kjøpe seg fri her. Det er våre *penger* — tror vi — som skal holde oss de sultende fra livet og redde dem og oss fra kommunismen. Som om ikke de sultende *vet* når vi gir av frykt og beregning — og når vi gir av kjærlighet! Dersom vi tror at en velbeslått anti-kommunisme og materielle hjelpeprogrammer, er et tilstrekkelig svar på de underutviklede lands

nød, begår vi århundrets mest tragiske blunder. Den rasende indignasjon på de elendiges vegne som i dag får unge mennesker til å akseptere endog kommunismens umenneskelighet og polititerror, er ikke noe som kan kjøpes bort med dollars. Der er bare ett alternativ som er kommunismen faktisk overlegen: *Den virksomme kjærlighet*. Ikke «veldedighet» — men gave av seg selv.

Her er det at Abbé Pierre verden over, og med forbløffende resultater, vender seg til ungdommen. Hvorfor er ungdommen moralsk og pedagogisk et «problem» i alle Vestens land? spør han. Og han svarer: Fordi den hater det lunkne, snille og spissborgerlig tilfredse livet man vil påtvinge den. Velferdsstaten sier de unge hva de *ikke* skal gjøre. Men så blir den taus: Her er ingen visjoner. Ungdommen slår fra seg, sier Abbé Pierre, fordi den er rasende, og den har rett: Dens oppdragere har ikke krevd for *meget* av den. De har tvert om krevd for *lite* av den, ved å si dette fornærmelige: Bli som oss!

Her er Abbé Pierre revolusjonær, for så vidt som han sier til denne ungdom — som nylig på «raggar»lokalet «Nalen» i Stockholm! — at den har rett når den nekter å bli medskyldig i kristenhetens store forræderi — dens lunkne hjerte. For nøden er ikke bare stor i Lima's slum og Travancore's fiskerhytter. Nøden herjer i våre sinn: Vi trenger like sårt å gi og hjelpe som de nødstedte trenger å motta. Det menneskelige forfall truer ikke bare den underernærte og hjemløse. Forfallet banker også på vår dør, dersom vi glemmer at livet er gave, ikke bare av hva vi *har*, men av hva vi *er*, av vår menneskelighet.

(Forts. neste side)

„UKUNSTEN

Ute i Enebakk, på et lite Maihaugen i miniatyr som heter «Hansebråten», lever Ragnhild Butenschön tre liv. Hun er husfrue for et helt lite familiefellesskap, der noe så naturstridig som det paradisiske vennskap mellom hunden «Ring» og katten «Pus» råber atmosfæren: Her er det godt å være. Dessuten er hun forlegger-hustru, med et interessert og kyndig blikk for alt hva hennes mann utgir på Dreyers Forlag — fra stilfulle kunstbøker til Simenons Maigret. Og endelig er hun billedhuggerinne — en av våre kjente — som oppe i skogholtet har sitt eget atelier, der hun i ler og gips, stein og tre får menneskeansikter og frodige ranker til å gro mirakuløst frem av emnet, bare ved hjelp av et par hender, en hammer og en meisel.

Alle hennes skulpturer er båret av den samme usentimentale sunnhet: Her er nok ynde, men den danser sine fine trinn i dagslys og frisk luft, som de fire glade jentene hun nylig laget til et fabrikkbygg ute på Slemmestad, så smittende i sin glede ved livet. Hun har et enestående skarpt øye for den butte mykheten i barnekroppen, og for ansiktet som sjelens speil. Og i hennes religiøse arbeider kommer der frem noen valører som er heller sjeldne i

Gustav Vigelands og den etterfølgende billedhugger-generasjon: Et religiøst lyttende, fromt alvor — en avklart ærefrykt for gudsbildet i mennesket.

Ragnhild Butenschön er født i 1912, og ble utdannet ved Statens kunstakademi i Budapest og på Kunstakademiet i Oslo under professor Wilhelm Rasmussen. Hun debuterte på Høstutstillingen i 1937 og har innehatt mange tillitsverv blant sine kunstkolleger, men har alltid søkt levende og allsidig interessert ut over sin kunstart — blant annet var hun aktiv i arbeidet med det fornemste tidsskriftet vi har hatt her hjemme — det dypt savnede «Spektrum».

Hun har ikke manglet oppdrag, og de har vært høyst ulike: Hun har laget en gallionsfigur for M/S «Baldrian», men også et vakkert utskåret alterskap til Helgøya kapell. I den restaurerte Hamar Domkirke, der hun arbeidet med sine nære venner arkitekt Arnstein Arneberg og maleren Henrik Sørensen, står der en vakker og alvorlig engel fra hennes hender. I det nye krematoriet i Ålesund er der et stort felt utskårne grener og blad, badet i solens gull og med fugler i, som synes å strekke seg ut over døden, inn i paradisetts land. Til Vestsiden kirke i Fredrikstad laget hun en majestetisk velsignende Kristus, og ganske fornylig ble den vitale bronsestatuen på Wilhelmens store nybygg i Vestre Vika heist på plass.

I fjor vinter vant hun førstepremien i konkurransen om et stort oppdrag: Bjørnson-monumentet foran Kringkastingshuset på Marienlyst. Men førstepremien var delt — mellom henne og to kolleger: Ada Madsen og A g n e s H o u g. Derfor måtte der om-konkurranse til, mellom disse tre. Og nå har Ragnhild Butenschön nettopp levert den endelige utforming av skulpturen — en gutt og en ørn som uttrykker levende hva Bjørnsons sinn, lengtende «over de høye fjelde», egentlig var. Vinner hun denne gangen også?

Ragnhild Butenschön ble opptatt i den katolske kirke i 1955.

I disse dager, sa Abbé Pierre, reiser 200 000 unge kinesere — studenter, agronomer, sykepleiere og andre faglærte — ut over sitt veldige hjemland som apostler for kommunismen. Vinner de bondebefolkningen, så er det ikke på grunn av marxistiske doktriner, og det er på tross av et brutalt og umenneskelig politisystem. Det er i tilfelle fordi de lever med befolkningen og deler dens vanskeligheter i et selvutslettende og effektivt arbeide for å rette på nøden, ved poliklinikker, demninger og vanningsanlegg, skoler osv.

«De tar våre dollars, men de forakter oss. Hvor høyt må vi gå i pris for å bli avholdt?» sa en mismodig amerikansk hjelpeekspert nylig til Abbé Pierre, i ett av de asiatiske landene der kommunismen ennå ikke har overtatt. Det kan ikke nytte å stanse ved urettferdigheten i dette at gavmildheten møtes med forakt. For årsaken til dette er noe dypt menneskelig: Vi har ikke lov til å kjøpe oss fri for andres nød. Hans liv og skjebne har større krav på oss enn som så. Nøden er i slik grad en del av den menneskelige virkelighet at vi, som alltid har vært spart for den, må ta den inn i vårt liv og medleve den. Gikk det som Abbé Pierre ville, så ble en arbeidsinnsats på ett å to år blant nødstedte simpelthen en obligatorisk «eksamen» for alle som vil ha ansvar i samfunnslivet.

Han stifter og grunnlegger intet. Han bare legger bart for våre øyne noe vi visste, men aldri virkelig hadde sett: Nestens krav — ikke først og fremst på våre lommebøker, men på våre hjerter og våre liv. Der gror merkelige ting i hans spor. Borte i det svenske «folkehemmet» vokser den gruppen av ungdommer som ikke selv vil stifte familie før de ett eller annet sted i verden — ett år eller to — har arbeidet for å skape lykke for de elendigste. Noen av dem strever nå i en peruviansk slum, der en kan finne levende spebarn i søppelbøttene. Andre hjelper de alkoholikere, tidligere fanger eller uteliggere som faller utenfor selv den svenske velferdsstatens finmaskede nett. De har nok å gjøre!

Der er så mange humanister og menneskevenner som peker på nestens nød. Det kristne geni i en Abbé Pierre har derimot vist oss klinkende klart denne enkle sannhet: At nestens nød er vår egen, at hjelpen redder ikke bare ham, men også oss selv fra å gå menneskelig til grunne.

Det er uvisst om Abbé Pierre noensinne kommer tilbake til Norge. Men dette er sikkert: Vi er ikke ferdige med ham. Bør ihvertfall ikke være det!

HRM

ER NEMLIG FARLIG..."

EN SAMTALE MED RAGNHILD BUTENSCHØN

«Krise» er noe av et nøkkelord for tiden — vi er et selv-ransakende slektledd. Norsk billedhuggerkunst holder seg da også — likesom teateret — med en krise. *Ragnhild Butenschøn* er nå ellers for sin del ikke så overvettets imponert av den stortalende kritikk og den nese-gruse tillit til at bare det blir «abstrakt» og «non-figurativt» så er vi ute av alt dødvanne. Det er jo ikke gull alt som glimter hos de hyper-moderne heller. Men når det gjelder den religiøse skulptur er vel ordet «krise» ikke bare på sin plass, men simpelthen for svakt. Spørsmålet må da snarere stilles slik: Hvorfor er religiøse motiver så påfallende sjeldne — for ikke å si nesten totalt fraværende — i norsk skulptur? Er det oppdragene som er for få?

— Mangelen på oppdrag får vel i stor utstrekning ta skylden, svarer hun. Det er vel ikke mange norske statskirkeprester eller menighetsråd som overhodet tenker tanken: *skulptur* når det kommer på tale å utsmykke deres kirker. Det er opplest og vedtatt at en altertavle — det skal være noe *malt*. Skulpturer i kirken står vel ofte for dem som noe katolsk — det fører tanken hen på Maria- og helgendyrkelse.

— Men krusifikser da?

— De er jo heller ingen *nødvendighet* i en protestantisk kirke, slik som hos oss. Men få meg nå ikke til å si at religiøse billedhugger-motiver er *helt* fraværende, heller!

Ragnhild Butenschøns kontemplerende nonne på Høstutstillingen i år.

Dagfinn Werenskiold har jo for eksempel skåret flere altertavler i tre, og også laget andre verker med religiøst motiv. Hans modeller til kirkeporten i Oslo Domkirke, bygget over de ni saligprisningene i Evangeliet, skåret i tre og malt, er hver for seg selvstendige og originale kunstverk. Også andre har fått lignende oppdrag. Men la meg innrømme at billedhuggerne ofte kan ha lett for å betrakte slike kirkelige oppdrag som noe i likhet med brukskunst — ikke som fri, skapende kunst. Så lett føyer de seg ikke under oppdraget heller: Når en moderne kunstner i vårt miljø bruker et religiøst motiv — for eksempel «Madonna» — er det oftest med et rent menneskelig, og bare menneskelig, formål for øye. Det blir simpelthen «Mor og barn». Eller — som hos Edvard Munch — «Elskende kvinne».

KUNSTEN OG DET HELLIGE

— Nå skal jeg spørre vanskelig, fru Butenschøn: Hva tror De det er som gir et kunstverk — for eksempel en skulptur — dette som vi kunne kalle en sakral verdi — altså en religiøs dimensjon?

— Det er ikke så lett sagt. For det første tror jeg faktisk at all stor og ekte kunst har noe religiøst ved seg, uansett om kunstneren selv er bevisst troende eller ikke.

Kunsten kan forøvrig godt gå sammen med en høyst tidsbestemt og snever propaganda. Selvom kunstneren ikke er klar over det, vil der også da — dersom han virkelig er kunstner — være noe i hans verk som sprenger det snevre programmet og gir det liv ut over tiden og miljøet.

— Et eksempel?

— Gjerne det. Jeg tenker f. eks. på maleren *Arne Ekeland's* store utstilling i de første dager av siste verdenskrig. Rent motiv-messig var de fleste bilder malt etter beste marxistiske oppskrift, med helten — arbeideren — i kamp og opprør mot den kompakte brutale, upersonlige makt, representert ved kapitalisten, presten og offiseren. Men ved siden av dette propaganda-program var der et ofte dypt gripende og menneskelig innhold. Jeg tenker især på et bilde hvor de unge helte-arbeidere stormer fram — noen såret og med blodige bind om hodet — mot den tungt bevegde, robot-aktige hær. Men mellom disse, i sentrum for vår oppmerksomhet, ser vi et underlig blekt og til døden såret vesen: Selve mennesket, det tidløse, lidende menneske, som «Verden» vil tyne. Denne skikkel-sen står uforglemmelig risset inn i min hukommelse — resten var jo bare staffasje. Jeg har alltid siden tenkt, at dersom Ekeland selv var blitt klar over denne «religiøse» dimensjon i sin kunst, så ville det ha frigjort ham som kunstner.

— Det er altså ikke kunstnerens intensjon og hensikt som er avgjørende?

— Jeg tror ikke det. Ihvertfall ser vi jo at propagan-daen eller «programmet» — det som kunstneren vil for-kynne — i seg selv hverken kan gi eller frata et kunst-verk dets kunstneriske verdi. På samme måte kan heller ikke et religiøst motiv i og for seg gi verket en religiøs dimensjon eller en sakral verdi. Se på de sentimentale og sukkersøte «fromme» glansbilde-fremstillingene i maleri og skulptur fra slutten av forrige og begynnelsen av dette

århundret, som godtfolk får servert som «religiøs kunst», og som enda breier seg så altfor meget i våre katolske kirker ute og hjemme. Ingenting er fjernere fra det virkelige sakrale enn den!

UKUNSTEN ER FARLIG

— Jeg er så enig, så enig. Men om nå folk vil ha denne ukunsten — skjær der noen skade ved det?

— Ja, det tror jeg faktisk. Den bidrar til å gi kristendommen et preg av virkelighetsfjernhet og mangel på realisme — der er Kristus-statuer som simpelthen er en eneste fornektelse av en sentral kristen trossannhet: At Guds Sønn ble *menneske*! Og når vi ser helgener fremstilt slik at det er *det ytre* ved dem som skal godtgjøre at de er helgener: en tom gestus, himmelvendte blikk, skyer under føttene og lignende teater-tricks, så er det jo uttrykk for en illusjon, en løgn om virkeligheten.

— Her sier en teolog såvisst ja og amen til kunstneren. Der er altså en sammenheng mellom kvaliteten i kirkekunsten og kvaliteten i troslivet?

— Jeg tror ihvertfall at der *kan* være det. En dårlig — kunstnerisk dårlig — helgenstatue kan faktisk fremstille helligheten som noe kunstig og uoppnåelig og uvedkommende — noe som ikke er av menneskens verden, og som støter bort — bevisst eller ubevisst — det beste i oss. Mens hellighet jo tvertom er en mulighet og en fordring som Gud gir hvert menneske han har mottatt i dåpen. Med andre ord: Alle de ytre effekter i kunstverket må ha dekning i dets indre holdning — der må være en virkelig verdi bak, noe som kunstneren har opplevd dypt og ekte. Det er på samme måte som med et menneskes ansiktsuttrykk: Hvis smil, tårer eller rynkede bryn ikke er uttrykk for noe som er virkelig opplevd, blir de jo bare tomme grimaser.

— Her er en personlig opplevelse, fru Butenschön. Nede i Paris ruslet jeg engang igjennom en utstilling av moderne kirkekunst med en førsterangs ekspert. Han var kresen og lite tilfreds med det han så. Der var helgenstatuer i alle fasonger — men mange av dem var forvridd og uekte — på en «moderne» måte. I et hjørne av utstillingen fikk vi se et glimt inn i en annen, avstengt sal som rommet museets *faste* samlinger. Der var blant annet et mannshode i sten, som slett ikke forestilte noen helgen, men som var det mest «sakrale» vi hittil hadde sett, simpelthen fordi det var god kunst ut fra en respekt for gudsbildet i mennesket.

Fru Butenschön nikker ivrig.

— Det forbauser meg slett ikke. Et kunstverk som ved sin kvalitet *egner* seg for å gå inn i for eksempel en liturgisk handling eller et kultsted, og bli sentrum og symbol for en bestemt hengivelse og kjærlighet, blir helliget ved det.

FORNYELSE?

— Tror De vi kan håpe på noen fornyelse i kirkekunsten her hjemme?

— Der er sikkert i vår tid en ny mulighet for sakral kunst. Blant kunstnerne merker en ofte en sterk og ærlig vilje til ekte erkjennelse, til å skjære bort all tom formalisme og lånte former. De vil ikke lage mer enn de kan stå for — det er et sannhetskrav som er en av forutsetningene for nettopp en sakral kunst. Men ved siden av dette blomstrer jo dessverre en sann mangfoldighet av rare påfunn — innrømmelser til den øyeblikkelige, overflatiske sensasjon. Denslags faller heldigvis bort av seg selv, tiden er nådeløs mot det som ikke har verdi.

— Hva ville De anbefale en fattig sogneprest som trenger et krusifiks eller en helgenstatue, og som ikke har

råd til å bestille et originalt arbeide fra en anerkjent kunstner. Synes De at en godt utført kopi av et middelalder-verk er en god løsning?

Fru Butenschön tenker seg om.

— Hvis han er fattig, tror jeg vanskelig han kan komme bedre og rimeligere fra det enn ved å be en treskjærer kopiere et godt gammelt krusifiks. Vanskeligheten er vel å få anledning til å kopiere et av de virkelig gode. Der er noen få i Oldsaksamlingen på Historisk Museum i Oslo, men der er såmenn også en hel rekke smakløse og stygge. En av de vakreste treskulpturer som er bevart fra middelalderen er Mosvik-krusifikset som nå er i Videnskaberne Selskap Museum i Trondheim. Og i Enebakk kirke er der også et fra samme tid og av samme høye kvalitet.

Maria- og helgenstatuer er det få av her i landet, eftersom de jo ble kastet ut av kirkene ved reformasjonen. Men noen er da bevart i muséene. «Madonna fra Enebakk», som er fra samme tid som krusifikset her ute (ca. 1200) — er jo velkjent, og regnes ved siden av Hellig-Olav fra Brunlanes som et av Oldsaksamlingens klenodier. For et par år siden fikk Enebakk kirke en avstøpning av sin gamle madonna. Den er nå plasert i en nisje i kirken, og tar seg meget vakkert ut der.

— Og hvis han nå virkelig kunne råde over en større sum — for eksempel gjennom en stor gave som var bundet til det formål?

— Hvis sognepresten har en del midler til rådighet tror jeg det ville være av betydning at han satset på vår egen tid og gjerne også våre hjemlige kunstnere. Ikke for å være nasjonal, men fordi jeg tror det kunne bidra til forståelse av at den katolske kirke hører likeså selvfølgelig hjemme her i Norge som noe annet sted. Selv om resultatet kunstnerisk sett kanskje ikke ville nå opp til det beste i vår gamle kirkekunst, og selv om sognepresten måtte nøye seg med et enkelt krusifiks og la helgenstatuene foreløpig bero, så tror jeg nok at jeg iallfall ville foretrekke en slik løsning fremfor for eksempel anskaffelsen av en rekke teknisk feilfrie helgenstatuer innført fra et eller annet utenlandsk verksted hvor helgenstatuer serieproduseres.

Hvis presten hadde midler nok kunne han f. eks. få istand en liten engere konkurranse mellom la oss si 3—4 billedhuggere. Det ville jo straks gi større muligheter enn hvis han bare henvender seg til en enkelt. Det ville også kunne få betydning for kunstnerne og aktivisere dem når det gjelder arbeidet med religiøs kunst. Litt omstendelig er det riktignok med oppnevning av en sakkyndig jury som må til ved en konkurranse. Men det spørs om det ikke ville være verdt et forsøk?

— Til slutt, fru Butenschön: Tror de at den mest hypermoderne «non-figurative» kunsten kan få noen anvendelse i kirkene?

— Det er ikke så lett å svare på. La meg nå se: Jeg har sett glassmalerier — av franskmannen *Manessier* — som var non-figurative, og som bidro til å gi kirkerommet en sakral verdi. Men jeg kan ikke huske non-figurativ skulptur som ville ha passet i et kirkerom. Umulig er det jo ikke!

IKKE Å FORVEKSLE!

Pierre, Abbé — fransk prest, grunnleggeren av «Emmaus»-bevegelsen, et internasjonalt hjelpearbeide for mennesker i nød.

Pire, Georges — belgisk dominikanerpater, Nobels Fredspris 1958 for sine «Europa-landsbyer» for «minus-flyktninger».

Pira, Giorgia La — italiensk katolsk politiker og menneskevenn, tidligere borgermester av Firenze.

Nadverden og Norden

Forfatteren av denne kronikken, dr. philos. og lic. theol. Lechard Johannesson, er en forgrunnsskikkelse i svensk katolisisme. Han har studert filosofi ved Göteborg Høgskola og teologi ved universitetet i Lund. I 1933 ble han prestevidd i den svenske statskirke og virket som prest dels i den svenske sjømannsmisjon (i Frankrike), dels i hjemlandet. Derefter tok han sine grader i filosofi og teologi i Lund, studerte videre ved Breslaus universitet, og ble dr. philos. ved Göteborgs universitet i 1944 på en avhandling om Thomas Aquinas, hvis tenkning han har beskjeftiget seg meget med. Senere har han virket som lektor, og ble under denne tid opptatt i den katolske kirke. Han har utgitt en rekke bøker om filosofiske og teologiske emner. Betydelig oppsikt — også i Norge, der en så streng og ukatolsk kritiker som dr. O l a v V a l e n - S e n s t a d trykket den begeistret til sitt bryst — vakte hans essay-samling «40-talet och ideerna», blant annet for sitt tankeklare, velskrevne og energiske oppgjør med professor Ingemar Hedenius's kritikk av kristendommen.

Denne kronikk er et utdrag av et foredrag som dr. Johannesson holdt på den «nordiske dag» under den Eukaristiske Kongress i München siste sommer. Den behandler et tema som ikke savner et drag av tragedie: den eukaristiske fromhets trange kår i en del av vesterlandene der Kristi sakramentale nærvær engang var det bestemmende midtpunkt for hele kulturmonsteret.

I.

Dersom jeg i det følgende skal beskjeftige meg med emnet «Den hellige Eukaristi og Norden i våre dager», har det liten interesse å tale om dogmer og kultus. Læren og liturgien er jo nemlig den samme i hele det katolske vesterlandet. Det som *særpreg*er et lands eukaristiske liv ser vi bare tydelig dersom vi tar for oss et folks åndelige arv — den arv som ingen nasjon kan frigjøre seg fra. Alle står vi i en historisk sammenheng. Alle tilhører vi et folkefellesskap og står plantet inn i ideologiske tradisjoner. Den katolske kirke i Norden gir sitt åndelige liv en form innenfor en bestemt historisk situasjon, og denne situasjon er med og bestemmer dens åndelige struktur. Det gjelder våre land, som det gjelder de øvrige land i verden: Tyskland, England, Frankrike, Polen osv.

Her må vi imidlertid huske at vi i Norden befinner oss i en helt enestående historisk situasjon. Disse tre-fire nordiske folk var i mer enn tre hundre år komplett isolert fra katolsk liv, tenkning og religiøs livsførsel. Dette er noe helt enestående i Vesterlandene. I Tyskland levde de to eller tre konfesjonene, katolisisme og luthersk og reformert protestantisme, side ved side. I England var i hvert fall den middelalderske arv langt mer levende enn hos oss. I Sveits og i Nederland var ikke dørene så godt tilsluttet som hos oss. De hadde langt rikere kulturelle, vitenskapelige og åndelige forbindelser med katolsk åndliv enn hva vi ser på våre breddegrader.

Utgangspunktet blir altså det faktum at de nordiske folk gjennom et lengre tidsrom har levd i et åndelig lukket miljø. Den eneste tillatte kristendomsforståelse var den lutherske, og det var denne lære som kom til å gi sakramentslivet og særlig nadver-praksisen dens særpreg. Nå var det en *luthersk*, ikke en kalvinistisk nadverlære. Det innebar at man var overbevist om «realpresensen» — dvs. Kristi virkelige nærvær i brødet og vinen. En svensk teolog og biskop kunne for eksempel skrive: «I

nadveren mottar vi det samme Kristi legeme som hang på korset og det samme blod som rant ut av hans side.» Og i den svenske kirkes salmebok finner vi følgende skjønne vers:

*«Ty hans lekamen, helig, sann,
så ock hans blod, som för oss rann,
vi undfå vid hans helga bord,
som han har lovat i sitt ord.»*

*«En härlig spis är detta visst,
på vilken aldrig bliver brist,
ett himmelskt manna, som vår själ
till evigt liv bevarar väl.»*

Det er anslag som minner om dem vi finner i en av den romerske liturgiens vakreste sekvenser; Thomas Aquinas' nadverhymne *Lauda Sion Salvatorem*. Men der finner vi jo dessuten ord og tanker hvor en luthersk kristen ikke vil kunne følge:

*Dogma datur Christianis,
quod in carnem transit panis
et vinum in sanguinem.*

Det er ord som insisterer på læren, og som vi i våre messebøker ser oversatt slik:

*Kristen tro oss visshet giver
brødet til hans Legem bliver
vinen til hans hjerteblod.*

Den lutherske teologi bytter ut den katolske *transsubstantiationslære* med en *kon-substantiationslære*. Eller enklere uttrykt: Den sier at Kristus er bare nærværende i sakramentet *in actu* — under handlingens utførelse. Derfor er det ikke lutheraneren tillatt å *tilbe* Kristus i Alterbrødet — det ville fortone seg som meningsløst.

La oss imidlertid stanse ved det alvor med hvilket den lutherske lære hevder at Kristus er *virkelig nærværende* i det brød og den vin som utdeles sakramentalt, at en faktisk mottar Kristus ved å motta dette sakrament. Nå står det i Den hellige Skrift: «Den som på uverdige måte spiser brødet eller drikker Herrens kalk, han forsynder seg mot Herrens legeme og blod» (1. Kor. 11, 27). Hvem er denne «uverdige»? Hvordan kan noen vite om han er uverdige eller verdige? Hvordan kan en vite om en ikke «forsynder seg» ved å gå til Herrens nadver?

I Norden, likesom i andre protestantiske land, forsvant det personlige skriftemål og ble erstattet med en «skriftemålstale», fulgt av en avløsningsformel som ble uttalt over menigheten i sin alminnelighet. Og med skriftemålet forsvant også den rolige, trygge tillit til Guds nåde som et oppriktig skriftemål og den etterfølgende absolusjon skjenger kristenmennesket.

Ser vi på dette fra et sjelesørgerisk synspunkt, iakttar vi følgende: Den som tar formaningen om anger alvorlig, går ofte til nadveren, ikke med glede, men i uro og angst. Inntrykket av dette kan være så sterkt at en her knapt kan tale om «eukaristi» — som jo betyr *lovsang*. Dette har sitt teologiske motstykke i den lutherske lære om mennesket. Ifølge denne, er mennesket helt og holdent ødelagt av synden. Gjennom arvesynden er *totus homo* — det hele menneske — brutt ned. *Imago Dei* — Guds bildet — er blitt borte, og selv rettferdiggjørelsen endrer ikke denne tilstand: Rettferdiggjørelsen oppfattes nemlig som en kappe som kastes over det syndige menneske. Derfor kan lutheraneren hevde at mennesket er på samme tid «rettferdig» og «synder» (*simul justus et peccator*). Det er det *hele* menneske som er rettferdiggjort, og det er det *hele* menneske som er synder. Dermed umuliggjøres jo den katolske læren om den *helliggjørende* nåde.

Selvfølgelig kjenner ikke de enkelte troende til disse teologiske presisjoner, som er fagteologens sak. Men en ideologi har *alltid* praktiske nedslag og følger. I gamle dager var skikken i Sverige den, at en feiret nadveren hver femte uke. Temmelig mange gikk da til alters. Men dersom jeg nå i mine gymnasieklasser spør hvor mange det er som har gått til alters siden den første altergang, hører det til unntagelsen å få et eneste positivt svar. I det svenske folk som helhet betraktet har nadveren ikke lenger noen sentral religiøs betydning.

II.

Og her vil jeg da tale litt om *lengsel*: Om lengsel og nåde, og lengsel *etter* nåde! Det er nettopp dette vi har opplevd i Sverige under de siste årtier. Er det kanskje ikke eiendommelig at vi innen den lutherske svenske kirke opplever en eukaristisk vekkelse? Det er en bevisst tilbakevenden til nadveren som *eukaristi*, som lovsang. Denne vekkelse har flere tilknytningspunkter til den engelske oxford-bevegelse i midten av forrige århundre. Vi minnes navn som Pusey, Froude, Keble, Manning og Newman. Det var lengselen etter nåden, etter den helliggjørende nåde, som drev disse fornyere av det religiøse liv i England stadig videre. Noen av disse menn dro jo også de ytterste konsekvenser og ble katolikker — vi kan tenke på Manning og Newman. Den 20. januar 1846 skrev Newman til en venn: «Du forstår hvor ensom jeg er. *Obliviscere populum tuum et et domum patris tui* («Glem nu ditt folk og din Faders hus» — Salme 45, 11). Disse ord har gjenlydt i mine ører de siste tolv timene. Jeg fatter nå klarere at vi forlater Littlemore, og det er som å begi seg ut på det åpne hav».

Littlemore — Newmans eremitt-skjul nær Oxford — var for ham et begrep: Årelange indre, religiøse og teologiske brytninger. Langsamt, meget langsamt, ble det klart for ham at Kirken er en levende organisme — ja, Kristi mystiske legeme, *corpus Christi mysticum*. Da det ble eksistensielt klart for ham hva inkarnasjonen — Guds Sønnns menneskevorden — egentlig var, ble det også klart at den jo fortsetter i den ene, hellige, katolske og apostoliske kirke. Han innså at i denne organisme virker helliggjørende krefter — nådens krefter.

Midtpunktet i denne organisme er nadveren — eukaristien. I den selvsamme messe hvor vi gleder oss over frelsen og takker for den, lovsynger vi også Frelserens nærvær.

Vi står i dag — i Sverige likesom i de øvrige nordiske land — ved en skillevei. Jeg tror at vi opplever omtrent samme religiøse situasjon som England opplevde for hundre år siden. Spørsmålet er bare om hvorvidt den katolske kirke hos oss er beredt til å komme de religiøst «sårede» mennesker i møte. Og spørsmålet er unektelig også: Hvor mange av disse lutherske kristne er beredt til å bringe det offer som fører dem til sjelefred? Newman gikk sin smertensgang — helt frem. Det var ikke noen lett vei han og hans følgesvenner slo inn på, da de fulgte sin samvittighet. Men at deres lidelser hadde en stedfortredende verdi, det aner vi gjennom den katolske kirkes blomstring i England i dag.

Vi katolikker er bare en ubetydelig minoritet i Skandinavia. Forstår vi hva det innebærer? Også i våre ører lyder salmistens ord: «Glem nu ditt folk og din Faders hus . . .» Vi har — de mange av oss som er konvertitter — gått den tunge, den vanskelige vei. Vi sto foran kirke-døren og tvilte. Døren ble åpnet. En prest eller en biskop førte oss med klokskap og hjertelag helt frem til alteret. Vi fikk erfare boten og avløsningen. Og *eukaristien* — lovsangen og takksigelsen.

Kirkens byggverk var vakkert allerede sett utenfra. Men først da vi kom inn under hvelvene opplevde vi hvordan glassmaleriene strålte og funklet i underfulle farver. Vi visste at nå var vi hjemme, og hvilte på et under: *Kristi nærvær* — inkarnasjonens forlengelse til dette øyeblikk, her og nå, og hellig virksomhet av ham som for vår skyld vil være nærværende. Til Faderens ære gir han oss del i sin oppstandelses kraft og herlighet. Dette er *eukaristi*.

BLIKK på TIDEN

JA TIL SELVAAG

■ Det er ikke lenge siden (8. oktober) at vi her i «St. Olav» tok for oss *de gamles* problemer, og satte et spørsmålstegn ved det humane i å isolere eldre mennesker fra barn og barnebarn, selvom det er i hygienisk fullkomne institusjoner.

På Engebråten, det nye boligfeltet mellom Grefsen og Kjelsås, har den iderike arkitekten Olav Selvaag vist oss et alternativ som de rette vedkommende burde studere nøye og med eftertanke, fordi det kan være løsningen på noe som fortonet seg som uløselig. Han kaller det «To-generasjons-boligen», og dermed er allerede det meste sagt. Her har han reist den første av 36 dobbelt-leiligheter, og om De nå kikker på hva vi skrev om de gamles ensomhet, og så leser dette, skjønner De visst at vi sier ja til Selvaag:

«— Aldershjem og trygdeleiligheter er ikke alltid den beste løsning på boligproblemet for de gamle, sier overlege Gaustad til «Vårt Land». Jeg synes ingeniør Selvaag har funnet fram til en heldig kombinasjon. Her er to selvstendige leiligheter, en på ett rom med sovealkove, kjøkken og bad, en på 3 rom med kjøkken og bad. Er den yngste familien størst, bor den i 3 roms leiligheten og foreldrene i den lille. Kanskje er det en enslig mor som ville greie seg selv om hun bare fikk litt hjelp av de unge. Eller det kan være de nygifte og barnløse som flytter inn i den lille leiligheten mens mor og far og yngre søsken bor i den største. Man slipper å bryte familiebandene over og kan være til gjensidig glede for hverandre, men uten at det virker påtrengende. Man må ringe på til hverandre, ikke bare marsjere rett inn!

Møbleringen er det også litt å lære av. For de gamle er det valgt stoler som det er lett å komme opp av — og en gyngestol, for den er heldig for muskulaturen i benene.»

At noe så nærliggende kommer så sent — og enda til på privat initiativ!

JA TIL KENNEDY

■ USA's neste president har med noen få setninger i en av sine taler tent et håpets lys i et tett mørke av bekymring: Han har kastet ut tanken om at det frie Vestens ungdom ikke bare skal gjøre militærtjeneste, men ha muligheten for i stedet å velge en innsats i *fredsbrigader*, som settes inn for å bygge opp «utviklingslandene» med noe som de trenger mer enn korrupte innfødte «politikere» og maktglade oberster, nemlig agronomer, ingeniører, leger og lærere. Det er en tanke som lenge har «ligget i luften» — men det betyr umåtelig meget at nettopp en mann i Kennedy's stilling utløser den, fordi det røber at Vestens ledende politiker i årene som kommer plent nekter å se spenningen Øst—Vest utelukkende eller først og fremst som et *militært spørsmål*.

Den samme Kennedy har ellers skapt bekymringer — nemlig i den vestlandske pietismens organ «Dagen». Bladet skriver tøv i en opphøyet tone — hvilket er av en særlig halsbrekkende virkning. Eller hva skal vi si om denne «popularisering» av katolsk samfunnsstenkning:

«En følge av denne tro er kravet om at ethvert kristent menneske er pavens undersått og skylder ham lydighet. I og for seg ville paven måtte gjøre krav på denne lydighet også for Eisenhower. Men der avsto han naturligvis fra kravet av rent praktiske grunner. Ganske annerledes stiller saken seg for en mann som selv kjenner seg forpliktet av denne samme tro. Lydighet mot paven er en *s a l i g h e t s s a k* for en retttroende katolikk.»

Det er visst bare i et land hvor den fint nyanserte katolske samfunnsfilosofi er *terra incognita* at pressen kan skrive og sitere denslags med eftertenksomme miner!

SKILLELINJER

■ I det Kristelige Studentlag diskuterte man forleden «Skillelinjer i norsk livssynsdebatt idag». Innledere var Arbeiderpartiets uoffisielle sjefsideoolog Torolf Elster, dr. philos. Asbjørn Aarnes og dr. philos. samt theol. samt stortingsmann Per Lønning. Skal vi tro avisreferatene, ligger linjene der de har ligget siden krigen. Elster, som ikke røber noen særlig glede ved å diskutere filosofiske og «metafysiske» problemer i offentlig debatt — et standpunkt som har mye for seg — synes nokså fort å ha viklet seg inn i de inkonsekvenser som så ofte oppstår mellom tanke og livsholdning. I sin innledning doserte han konservativt en god, gammeldags materialistisk rasjonalisme:

«Mitt syn er at letingen etter en mening i livet er en for meg fiktiv, innholdsløs, meningsløs problemstilling, sa Elster. Han begrunnet sitt syn med at en slik leting opererer med noe som aldri kan verifiseres i den forstand at verifikasjonen må bli tvingende også for andre på grunnlag av felles erfaringer.

Elster kom så inn på forholdet mellom livssyn og rasjonalisme, og påpekte at vi i dagens debatt ofte ser at det settes andre former for erkjennelse opp mot den rasjonalistiske livsorientering. Hver av oss vil noen ganger i vårt liv bli overveldet av en merkelig og intens sjeelig opplevelse. Det kan komme etter en voldsom personlig krise eller plutselig en stille sommerdag på en gressbakke. Hverdagen blir uten betydning, alt får en ny mening. Det føles som vi opplever en ukjent virkelighet, som vi blir ett med universet. Slike opplevelser blir forklart på mange måter: Som et resultat av driftens spill i vår underbevissthet, eller av bestemte fysiologiske prosesser. Eller som en åpenbaring av det guddommelige, en opplevelse av et skjult mønster i tilværelsen, eller av en annen virkelighet bak sansenes verden. Disse indre opplevelser kan aldri helt beskrives for andre. Men tenkningens resultater, den utformede tanke som vi meddeler andre, må stå for en logisk prøve, som et regnestykke, sa Elster — som for øvrig hevdet at det ikke finnes noe skille mellom «tanker» og «følelser.»

Under debattens kryssild, som vel ikke for noen av partene skapte den beste ro for å tenke igjennom så veldige problemer, synes de to «spiritualistene» å ha tatt hjem ett og annet stikk. Elster innrømmet at alle *livssyn*, også de som påberoper seg *bare* fornuften, nødvendigvis bygger på tro. Dr. Aarnes understreket i hvilken grad det er uholdbart å avvise livsproblemet som irrelevant. Kampen for et livssyn, for en verditolkning av vår virkelighet, hører med til det hele og fulle menneskeliv. Og dr. Lønning, uanfektet av at hans kirkefader Martin Luther har brukt noen særdeles grove uttrykk om menneskets fornuft, slo et drabelig slag for fornuftens rettigheter i livssynsdannelsen så Elster fikk ikke engang gleden av ene-agenturet for denne nødvendige egenskap, ved det runde bord. Der var med andre ord tydeligvis fint lite nytt under solen i norsk livssynsdebatt. Men noe annet hadde vel heller ingen ventet.

NORSK STIL TIL S.

■ «Dagbladet» er snill med unge debutanter — noen ganger altfor snill. Forleden (10. november) bragte det — under bilder av en åpenbart sint og meget ung mann med briller — et minuttintervju med en av årets nye romanforfattere — 20-åringen Halfdan F. Harnoll. Allerede titelen anslår «Dagbladet»s mest velbrukte tema:

ANGREP PÅ HYKLERIET.

1. *mottorestilling*: Er der egentlig mye hykleri i Norge? Det har aldri slått oss, i dette folk uten klassekonvensjoner og hvor ærligheten er nasjonaldyden langt inn i det monomane.

Torolf Elster — god og gammeldags.

AV ÅRETS NYE BØKER

Bokflommen er over oss. «St. Olav» vil ikke bare i dette nr. og i julenummeret, men utover i vinterhalvåret bringe omtale av bøker som vi mener særlig interesserer våre lesere.

Ved veis ende

*Graham Greene: «Utbrent». Roman.
Oversatt av Peter Magnus.
Gyldendal 1960. 229 s.*

Querry er en stor og berømt arkitekt. Som så mange av Greene's romanskikkelser er han et menneske på flukt — fra sitt eget, utlevde jeg og fra Verden med stor V. Han tar et fly på måfå og før han vet ordet av det er han ved veis ende etsteds inne i Kongo — på en bortgjemt misjonsstasjon hvor en ateistisk lege og en flokk katolske misjonspatres driver et hospital for spedalske. I de vansirede menneskene møter han sin egen sjelstilstand avspeilet. Og før han blir drept av en skinnsyk hvit farmer — ut fra en ren misforståelse — har han såvidt begynt å finne fotfeste igjen i tilværelsen. Fremdeles — som i skuespillet «Drivhuset» — er det grenselandet mellom tro og vantro, ikke minst hos den som har hatt troen og nå lever i et tomrom, som opptar Greene. Og fremdeles er den kristne tro for ham en «tross alt»-holdning: «Alt» er her ikke minst de kjære trosfeller, som visst like ofte utfordrer som de befordrer Greene's og hans forkomne helters tro. Og arkitekten og kirkebyggeren Querry har jo langt på vei rett:

Den unge mann beretter villig om de unge mennesker han har beskrevet i sin roman:

«Felles for dem er deres lengsel etter kontakt, deres forsøk på å gli smertefritt fra ungdom inn i de voksnes verden. Den siste møter dem med et helt typisk hykleri. De tre unge er alle preget av den gammelmodighet som omgir dem på skolen og i hjemmet, og deres utskielser kan indirekte skyldes deres foresatte, som enten ikke vil, eller ikke kan ta hensyn til den ømme, menneskelige virkeligheten de unge representerer.»

2. *motforestilling*: (under et langtrukket gjesp): Har vi ikke erindringen om anslagsvis 127 norske romaner som allerede har behandlet dette inngående — med katastrofale følger for norsk skjønnlitteraturs salgseffektivitet? Dette er jo ikke det gamle på en ny måte. Dessverre: Det er det gamle på den gamle måten. Hvorfor er de unge så gammelmodige at de endog i sitt «opprør» overtar utslitte og komplett uaktuelle paroler fra menn som står fiksert i 30-årene — dengang da vi virkelig hadde noe å gjøre opprør mot?

3. *motforestilling* — ikke overfor en ung mann som er altfor «flink» når det gjelder å skrive den stilen enkelte aldrende og

«Naturligvis måtte jeg sørge for god akustikk. Høyalteret måtte være synlig for alle. Men folk kunne ikke fordra mine kirker. De sa at de passet ikke til andakt. De mente at de hverken var romanske eller gotiske eller byzantinske. Og etter bare et års forløp hadde de fylt dem med simple gipshelgener. De tok ut mine enkle vinduer og satte inn glassmalerier, viet til døde pøsemakere som hadde gitt bidrag til menigheten, etterat de hadde ødelagt mitt rom og mitt lys, så de kunne be igjen, og de ble til og med stolte av det de hadde ødelagt. Jeg ble det de kalte en stor katolsk arkitekt, men jeg bygget ikke flere kirker. (...) Mennesker har bedt i fengsler, mennesker har bedt i slumkvarterer og konsentrasjonsleirer. Det er bare midlstanden som forlanger å få be i passende omgivelser.»

I det hele tatt får en over denne romanen rikelig bruk for sitt tålmod når det gjelder Greene's forkjærlighet for å omgi sine van- eller halv-troende skikkelser med karkerte, infantile eller direkte usympatiske former for kristenliv.

At Greene med enestående sikkerhet og atmosfæreskapende kraft kan fortelle en historie, er ingen litterær nyhet, og denne romanen, som hører til hans mer alvorlige verker, er ingen unntagelse. Hans skildring av en sjel som er lemlestet hinsides smerten — som de «utbrente» spedalske tilslutt blir det — er en studie i det europeiske sinn, sannferdig, usminket og nøktern som en sykejournal. At «Utbrent» — som flere anmeldere har antydnet — kommer opp mot hans hovedverker («Makten og æren» — «Den dypeste grunn») kan jeg derimot ikke være enig i.

Peter Magnus' oversettelse er meget god og ledig, på et par-tre mindre blundere nær. «Har de avlagt besøk hos Fatima?» tyder på at han tenker på Muhammeds datter, mens det vitterlig her er et verdensberømt valfartssted i Portugal!

HRM.

Endelig

*TIDEBOG. Forkortet udgave af
Det romerske Breviar.*

Sankt Ansgars Forlag 1960. 910 s.

«Lær oss å be» er en anmodning allerede apostlene fremsetter i Evangeliet, og det er vel få anmodninger sjelesørgere og prester hører så ofte fra de mennesker de veileder. Vi lever i en nordisk nyprotestantisk tradisjon som ensidig har rendyrket følelsen og inderligheten, med en romantisk forestilling om at den spontane og improviserte bønn er den egentlige bønn. For mange av dem som

toneangivende voksne vil ha, men overfor en talentfull avis med enkelte reumatiske ledd:

Det er hverken bisp eller rektor, monark eller tyranniske fedre som idag representerer den skrekkinngyvende autoritet eldre tiders radikalere løp storm imot. De nevnte instanser får tvert om daglig sitt pass påskrevet så langt ut over sømmelighetsgrense at de nærsagt lammes i sin legitime myndighet og oppgave. Vår radikalisme har i etterkrigstiden, med en iherdighet som var en bedre sak verdig, peiset løs på en mumie, så støvet fyker. Opprørerne står i trengsel foran det magre bytte: Et kongerike for en autoritet, for et virkelig maktmisbruk!

Til overflod går de over bekken etter vann. Nå venter vi på den virkelige opprøreren — han som ser hvor tyranniet virkelig er å finne: I dansen omkring gullkalven, i den infantile kravmentaliteten, i skolemonopolet og — såmenn! — i sensasjonspressen.

Frater Candidus.

kommer til katolisismen utenfra, blir derfor oppdagelsen av Kirkens overleverte bønn og liturgi, der århundrers hellighet, erfaring og religiøst geni hjelper oss ut over den stereotype tomgangen i egen tørke og trivialitet når det gjelder bønnelivet, noe som nærer og beriker vårt sinn.

I Danmark har nå en ordenssøster, Sr. *Benedicte Ram-sing*, utgitt en forkortet oversettelse av det romerske breviar — dvs. prestenes og ordensfolkenes daglige bønn. Det er blitt en storartet bønnebok, bedre enn breviaret selv, forsåvidt som dette nå også sårt trenger til en reform, og meget snart også vil bli forkortet. Forbildet for dette danske breviar er amerikansk og det egner seg ypperlig for både ordenssøstre og legfolk som vil be Kirkens bønn i dagliglivet. Tidebønnens gamle skjema: Matutin + de syv dagtider er bevart, men hvor breviaret hadde 9 salmer og 9 lesninger i matutin har «Tidebogen» bare 3 salmer og én lesning. Laudes og Vesper har 4 salmer, mens de små dagtider (Prim, Terts, Sekst, Non) har bare én salme hver. Det er så kortfattet at det selv i travle hverdagsliv kan komme på sin rette plass i døgnet, ikke opphopet på kvelden som det ofte skjer i overfylte presteliv!

Ordenssøstre vil nok fort oppdage denne boken, men også til vårt legfolk er det verdt å si med ettertrykk: Den er en gullgrube for vårt bønneliv. Typografi, papir, format og bind er førsteklasses arbeide og prisen er meget rimelig. En ideell julegave!

Nok et „breviar“

Abbé Pierre taler i Danmark.
Gads Forlag, København 1960. 62 s.

Dette vesle heftet, som inneholder en tale av Abbé Pierre, der han både beretter om «Emmaus»-bevegelsens historie og sin vurdering av den nåværende situasjon og fremtiden under nødens synsvinkel, er en ypperlig sammenfatning av hans tanker. Abbé Pierre's sjeldne blanding av kristent hjertelag, omfattende førstehånds kunnskap og visjonær patos i ordets egentlige, engasjerte betydning, gjør selv gjennom en trykksak et sterkt inntrykk. Så sikkert som dette kan han med enkle ord skjære inn til marginen i de humanitære tiltaks grunnproblem:

«Vi lever i en tid, hvor velgørenheden, ved at snyde sig fra at betale kærlighedens pris, bliver til en slags grusomhed og forvandles til en forbandelse, fordi den (og det er noget, der sker over hele jorden) ganske vist bekjemper dødens magt, men ikke fremmer livets sande vilkaar.»

En fremtredende dansk sosialpolitiker, *Jul. Bomholt*, har skrevet en utmerket innledning til dette vesle «breviar» for dem som vil bære nestens nød som en skapende uro i sitt hjerte.

Tidsskrifter

Vi har noen ganger gjort rede for «LUMEN» — det teologiske tidsskriftet som dominikanerne i de nordiske land utgir som et fellesforetagende. I siste nr. (10) finner vi, foruten endel bokanmeldelser, tre vektige artikler. Den lutherske teologen professor *Regin Prenter*, som har interessert seg meget for katolsk teologi, skriver om «Messeofferet» — i dialog med den katolske pastor *Hubert Messerschmidt*. Det er et gledelig og interessant eksempel på at teologer av begge konfesjoner nå kan gjenoppta den rolige samtale om den kristne trosforståelse som har ligget brakk siden reformasjonsårhundret.

I samme nr. skriver pater *Finn Thorn* om «Det teologiske Menighetsfakultet i Norge og det kirkelige lære-embete» — et avsnitt norsk kirkehistorie som akutt stiller problemet om den kristne lærenorm. Og endelig inneholder heftet en fengslende artikkel i svensk oversettelse av en ledende fransk teolog, pater *M.-J. Congar* om «Synspunkter på omvændelsesproblemet».

Det siste nr. av «CATHOLICA» inneholder annen del av pastor *Bjørn Højbo's* spennende og originale analyse av «Kristendommen og den vesterlandske mentalitet». Foruten en artikkel om *Graham Greene's* «Brighton Rock» ved pater *H. Rieber-Mohn*, er der ellers — som vanlig i dette tidsskriftet — fortreffelige kommentarer til den kirkelige, økumeniske og litterære aktualitet samt bok-anmeldelser.

I det svenske «CREDO» (4) skriver jesuitten pater *Wilhelm Köster* om «Läroämbete och teologi. Til Assumpta-definitionens 10-årsjubileum» og *Gunnel Vallquist* om *Johannes Jørgensen*. Ellers leser en med særlig glede noen sider av *Anna Lenah Elgström* om *Negro Spirituals*, samt også her det gode og våkent aktuelle kommentarstoffet.

Tilslutt er det rimelig — nå mot jul — å nevne to katolske julehefter — det norske «Kimer i Klokker» og det danske «Julekærten». Begge er velredigerte i år. I det sistnevnte finner vi blant annet en flott illustrert artikkel om *Sigrid Undset's* «Bjerkebekk».

HRM.

For barn
og ungdom

er det i år kommet fire nye *Don Boscobøker*. Utgivelsen av disse gode og underholdende danske ungdomsbøkene er et prisverdig tiltak, og det faktum at de fleste av de tidligere utkomne bøker er utsolgt, viser at tiltaket blir vurdert etter fortjeneste. Årets bøker betegner en verdifull tilvekst til serien og tilgodeser aldersgruppene fra åtteåringer og helt opp til ungdom som står på spranget over i de voksnes bokverden.

Lucia Turnbull's «Den venlige løve» er en samling helgenlegender, beregnet på de yngste lesere. I de fleste av beretningene spiller dyr en viktig rolle, forfatterinnen har med forkjærlighet plukket ut dyrevennlige helgener. Her er meget som vil interessere og glede små lesere, selv om fortellertonen stort sett er svært nøktern. Den danske sprogdrakt kan nok også gjøre legendene vanskelig tilgjengelige for norske åtteåringer, som boken er beregnet for, men ved høytlesning kan vel de ubegripeligste uttrykk omskrives av velvillige forelesere. Illustrasjonene er enkle og lettfattelige og kler stoffet.

«Ametysten igjen» er en direkte fortsettelse av *Cecily Hallack's* bok i fjor «Ametystens hemmelighet», men den kan utmerket godt leses separat. Vi får høre mer om doktorfamilien *Lovell*, de fire barna, hunden *Pjus* og katten *Marmelade* — og naturligvis om hele familiens gode venn *biskop Nord* som er på besøk fra *Kanada*. Han opptrer ved spesielle anledninger i fullt flyverutstyr og flyr selv sitt privatfly — mer enn nok til å skape spenning omkring

ham. I tur og orden har biskopen sørget for å få Lovell-barna døpt — Bennet først, fordi han var syk og ikke kunne vente på de andre. Nå lærer de om botens sakrament — en veldig god ting etter Bennets mening — og de mottar sin første hellige kommunion og blir fermet. Meget av dette foregår i et eldgammelt kapell som en av guttene oppdager midt inne i deres eget store, gamle hus på landet — et minne om den tid religionsforfølgelser tvang katolikkerne i England til å holde hemmelige gudstjenester. Barnas foreldre har selv ikke vært kristne før de nå er blitt det ved biskopens hjelp, og innen familie-kretsen utvikles et sundt, harmonisk katolsk fellesliv som det både er rørende og underholdende å lese om. Barna blir slett ikke små helgener fordi om de så sterkt og umiddelbart opplever troen — men de lærer å se saker og ting fra en ny synsvinkel. Bennets refleksjoner omkring godt og ondt, om skytshelgenen Silas og hans gjøren og laten og om Vårherres betimelige inngripen i doktorfamiliens dagligliv — alt dette er skildret med et avgjørende humoristisk glimt i øyet. — En ypperlig barnebok, for piker og gutter fra 9—10 år og oppover.

«Det gylne kors» av *Thomas Holland* er nærmest en sjørøverroman. En spansk eventyrer har slått seg ned i de nyerebrede kolonier i Amerika og oppkaster seg selv til en slags konge under navnet «Slangemannen». Han terroriserer alt og alle og begår også et kirkeran: Et gyllent kors blir stjålet fra en kirke og havner ad mange omveier i en engelsk kystby. Her begynner så historien om tolvåringen Raymond som klarer å fiske opp korset fra havets bunn og senere får være med på ferden over havet for å bringe det tilbake på plass. Hans spanske bestemor er også med på den eventyrlige reisen og etter mange strabadser finner de «Slangemannen» og korset kommer på plass i kirken igjen. — Boken er skrevet i «jeg»-form, både en svakhet og en styrke. For det meste ser vi begivenhetene gjennom tolvåringens øyne, men av og til hender det nok at den mer tilårskomne forfatteren overtar. Her er spenning i massevis, men bokens hovedtema bygger imidlertid på ganske andre verdier, smuglet inn på en høyst leseverdige måte. — Boken egner seg for piker og gutter, fra 11—12 årsalderen.

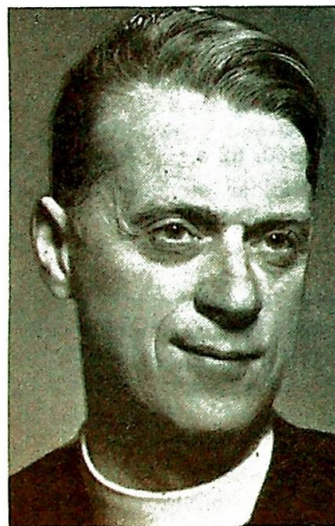
«Motstandsgruppe Grøn» er titelen på de siste av årets fire bøker. Den henvender seg i første rekke til ungdom som så dagens lys under eller like etter siste verdenskrig,

for å tilbringe dem kunnskaper om hva jevnaldrende ungdom kunne oppleve i krigsårene. Forfatteren, *Ludwig Althöfer*, var selv med i en katolsk motstandsgruppe i Tyskland, ble arrestert og kom i konsentrasjonsleir. Beretningen om en flokk tyske gymnasiaster og deres kamp mot Hitlers tyranni, selv være autentisk og bygge på begivenheter som virkelig har funnet sted. Guttene organiserer opprør da Gestapo kommer for å stenge et kloster utenfor byen og arresterer prioren, og de får praktisk talt hele befolkningen med seg. Senere er de med på å spre illegale flyveblad og slår opp plakater. Deres gruppefører, kapellanen, blir en tid arrestert, likeså en av guttene. — Beretningen preges av de unges sterke tro og lysende offervilje når det gjelder kirkens sak. Den politiske side av saken virker mindre overbevisende, men boken kan nok gi svar på mange spørsmål fra ungdom som vet heller lite om disse ting.

Eugénie Winther.

Marit Berge: «Norsk skolepolitikk. Et innlegg i aktuell debatt.» Studieselskapet Samfunn og næringsliv. Oslo 1960. 314 s.

Birgit Klockars: «Biskop Hemming av Åbo.» Svenska Litteratur sällskapet i Finland. Helsingfors 1960. 264 s.

Pastor
Messel
er 50 år

1885

75 år

1960

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

Det vil uten tvil komme som en overraskelse på mange at den ungdommelige og guttaktige kapellanen i St. Olavs Kirke, pastor *Lars Paul Messel* den 5. desember kan feire sin 50-årsdag. Han er født i Oslo, tok engelskartium ved Oslo Katedralskole i 1931 og konverterte til den katolske kirke fire år senere. I 1939 reiste han til Rom, der han inntil krigens slutt studerte filosofi og teologi ved Propagandakollegiet. Han ble presteviet i 1945.

Her hjemme har han først virket som kapellan ved S.ta Birgitta kirke i Fredrikstad 1946—47, dernest som kapellan ved St. Pauls kirke i Bergen 1947—51, og endelig ved St. Olavs Kirke i Oslo, der han har hatt sin gjerning siden.

Pastor Messel har vunnet mange venner ved sin iver og vennlighet i menighetsarbeidet, og har ikke minst et godt lag med barna og ungdommen. For «St. Olav» har han vært en god og effektiv støtte gjennom en praktisk energi som han utrettelig har omsatt i arbeidet med bladets annonse-avdeling. Der er mange som med oss vil ønske ham tillykke med 50-årsdagen.

UTLANDET

NYTT OM KIRKEMØTET

Mandag 14. november holdt pave Johannes XXIII en viktig tale til 500 medlemmer av de forberedende kommisjoner for det II. Vatikankonsil, som nå arbeider i Rom. Forsamlingen, som talte 33 kardinaler og omkring 200 erkebiskoper og biskoper, hørte paven trekke opp prinsippene for kirkemøtet, under en høytidelighet i Peterskirken.

Han pekte på, at ved tidligere kirkemøter hadde det særlig dreiet seg om å definere bestemte lærepunkter eller særlige trekk ved den kirkelige disiplin, under henvisning til Åpenbaringen og tradisjonen. Men i dag, sa paven, dreier det seg om noe mer. I en verden som mer og mer risikerer å glemme den åndelige og overnaturlige virkelighet under presset av fristelser og farer og jaget etter materielle goder, er det viktig at den menneskelige og den kristne tenkning, hvis lærer Kristi Kirke har vært gjennom århundrer, igjen blir gjeninnsatt i sin fulle funksjon.

Paven uttalte blant annet: «Vi venter oss i sannhet store ting av dette kirkemøte, her i Rom. Vi håper at det vil føre til en fornyelse av troen, av læren, av kirketukten, av hele det religiøse og åndelige liv. Vi håper dessuten at det vil bidra til å slå fast de grunnleggende prinsipper for en kristen livsorden som betyr så meget for fremskrittet også i det sivile, vitenskapelige, politiske og sosiale liv.»

Paven henstilte dernest til kommisjons-medlemmene å sette seg nøye inn i alle forslagene og hele det studiemateriale som var samlet, og som de skulle utarbeide til en dagsorden. Han ba dem legge i ordet «katolsk» en bevissthet om at alle mennesker er brødre i Kristus Jesus, og understreket at det forberedende studium de nå skulle vie seg til, ville kreve megen tid, meget tålmod og megen praktisk nestekjærlighet.

Pave Johannes kom så inn på de ikke-katolske kristnes forhold til konsiliet. Han uttalte at det hadde gitt ham stor glede å se den respektfulle omtale de første nyhetsmeldinger om kirkemøtet hadde fått hos våre protestantiske og gresk-ortodokse medkristne. Han ville gjerne at dette kirkemøte måtte komme til å fortone seg som «en stad på berget», selvom det utelukkende kom til å beskjeftige seg med den katolske kirkes indre liv og organisasjon. Han rettet en vennlig henstilling til ikke-katolikker om ikke å forhaste seg i kommentarene over konsiliets forhandlinger og vedtak, men tålmodig avvente de endelige konklusjoner før de uttaler noen dom. Paven henviste her til Sekretariatet for Kristen Enhet som, sa han, var blitt opprettet ikke minst med denne informasjon for øye.

I forbindelse med plenarforsamlingen ble der den foregående dag feiret en messe etter byzantinsk ritus i Peterskirken, der paven var tilstede.

VATIKANET

Protestantiske forslag.

Sekretariatet for Kristen Enhet, som ledes av den tyskfødte kardinal Bea, har mottatt en rekke forslag fra protestanter, særlig i Tyskland og Storbritannia, når det gjelder dagsorden for det kommende kirkemøte. Det forlyder at også gresk-ortodokse kristne har gjort sine ønsker gjeldende. Hverken i det første eller det siste tilfelle foreligger der noe

offentlig om hvilke ønskemål det dreier seg om, men en tar neppe feil dersom en antar at Kirkens forhold til religionsfriheten er foreslått oppført på sakslisten.

Sekretariatet, som kommer til å bli en permanent institusjon i kirken også uavhengig av kirkemøtet, består for tiden — foruten av kardinal Augustin Bea, også av hans sekretær, hollenderen Mgr. Willebrands, samt en korsikansk og en amerikansk prest.

Sir Peter Scarlet tiltrådt.

Sir Peter Scarlet, som inntil ganske nylig var britisk ambassadør i Oslo, overleverte 19. november sine akkreditiver som ny britisk sendemann ved Vatikanet under en høytidelig audiens hos Pave Johannes XXIII. Stillingen var ubesatt siden hans forgjenger, Sir Marcus Cheke, avgikk ved døden i januar i år. Den britiske regjering har åpenbart ønsket den nye sendemann på plass til statsminister Harold MacMillan's Roma-besøk forleden, hvorunder han også besøkte paven, og erkebiskopen av Canterbury, dr. Geoffrey Fisher's besøk i Vatikanet noen dager senere.

OSLO

Rosenlund

ALT I BLOMSTER

Akersgt. 65 B - Telefon 33 55 16

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

OMFATTER FØLGENDE

EMNER I 14 BREV:

- Den kristne religion. Troen.
- Om Gud, erkjennelse, treenigheten.
- Jesus Kristus, synd og frelse.
- Kirken.
- Bibelen: Opprinnelse, Inspirasjon, Bibelfortolkning, bibelbruk, bibelgranskning, oversettelser, sprog.
- «Evangeliene», «brev» og «epistler».
- De hellige sakramenter.
- Den hellige messe.
- Det kristne ekteskap.
- Maria og helgnene.
- Den kristne moral.
- Bønnen.

Spørsmål besvares av lærerne.

Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

Avspenning mellom Tito og Rom?

Kardinal Stepinac's efterfølger som erkebiskop av Beograd og primas for den kroatisk kirke, Mgr. Ujčić, befinner seg for tiden sammen med andre jugoslaviske biskoper i Rom, og har forelagt det pavelige statssekretariat en utførlig rapport om sine forhandlinger med Titos kirkedepartement. I jugoslaviske kirkelige kretser i Rom hersker det i den forbindelse stor optimisme. Det heter at Tito-regimet har akseptert et forhandlingsgrunnlag som gjør at en kan regne med innen rimelig tid, å se forholdet mellom Kirke og Stat i Jugoslavia normalisert. En slik ordning ville, etter hva det forlyder, også innebære at de diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og Beograd blir gjenopptatt.

POLEN

Razzia i klosterbibliotek.

Forleden gikk det polske kommunistiske sikkerhetspoliti til en landsomfattende razzia i katolske kloster- og seminarbiblioteker, der alle «statsfiendtlige» bøker, dvs. verker om marxismen som var utkommet før 1945, ble beslaglagt.

EGYPT

Katolske skoler stenges.

Nassers regime, som ikke makter undervisningsproblemer i et land der noe slikt som 70% av befolkningen er analfabeter, ser ikke desto mindre skjært til de kristne skoler. I det nord-egyptiske distriktet Asyut er 20 katolske skoler nylig blitt stengt på regjeringens ordre, under påskudd av at lærerne og skoleledelsen ikke tilfredstilte skolelovens

krav hva kvalifikasjoner angår. For å unngå inntil videre en beslagleggelse av skolehusene, har de katolske misjonærene forvandlet skolene til hjem for fattige barn.

BERGEN

i Nygårdsgt.
ved Eldorado

BERGEN

Kjøp
hos våre
annonsører

Alt i papir og kontorartikler

TORNÖE

SPEIL OG FOTORAMMER

i godt utvalg

T. Kjelstrup Olsen

midt i Marken

STEMPLER
av enhver art
SKILT
for ethvert behov

Hvitere og skånsommere vask med
« **REFORM** »

BERGENS SÅPEFABRIKK A/S

A/s Smith Sivertsen's
BAKERIER & CONDITORIER

DRIKK
Mowinckels
KAFFE *Geisha*
TE

FLYGEL - PIANO - ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

BERGEN

GIERTSEN

i Småstrandgaten

BOKHANDEL BERGEN

BERGENS GJÆRDENEFABRIK A/S

Montering av gjerder

Tlf. 15 522 - 14 731

HARALD MADSEN

Strandgaten 73, Bergen

Kolonial engros

Tlf. 10 415 - 12 359 - 18 528

Sverre Madsen privat tlf. 72 428

URMAKER ANTON M. OLSEN

Olav Kyresgate 1 - Tlf. 13035

A/S BJØRN

Tøsse **MØLLE**

L. ANDERSEN - Bergen

Velassortert engrosforretning i frukt, grønnsaker og poteter.
Import av tørket og hermetisk frukt samt erter i beste kvalitet.
Bergens eldste engrosfirma i bransjen.

M. G. RIISØEN - Bergen

Kolonial - Mel - Kraftfor - Engros

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

TRONDHEIM

BASAREN VED BYBROEN

MØBELFORRETNING

Grunnlagt 1889 - Trondheim

AKSJESELSKAPET
PROTON

Elektriske installasjoner

BØNDERNES SALGSLAG

Munkegt. - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

Bransjens
største forretning
nordenfjells

Chr Brinchmann & Co

Lykkecaffe - Lykkete

I. K. Lykke A/S

Centralbord 28800 - Trondheim

PHOENIX HOTELL

TRONDHEIM

anbefales

Alltid til tjeneste!

A/S M. A. Hansens Glassmagasin

Salgskontor:

Brattørgaten 3 B - Telefon 20 319

Et ord er nok ...

KVALITET
Johan Nafelgesen

A/S BYGG

ENTREPRENØRFORRETNING

Carl Haugh
Papir en gros

Sentralbord 28766
Trondheim

TRONDHEIM

L. GALLIGANI

Pryd- og Brukskunst

A.s Trondhjems Margarinfabrikk

Stjærdalsveien 8 - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

INGMAR KVAM's
Begravelsesbyrå

Vår Fruegt. 4 - Tlf. 24441
Privat: 22172 - 31792
Trondheim

C. SARHEIM & CO.
Trondheim

Vi leverer alt i
papir

K. LUND A/S

Trondheim

Røvik
brille-optikk

Ths. Angells gate

OSNES
& SØNN
Frukt, kolonial, delikatesser
og grønnsaker
Telefon 23580

Johan P. Rønning
MALERMESTER

Kontor:
Skolegt. 2 A - Tlf. 26474
Verksted:
Kjøbmannsgt. 85 - Tlf. 29786

Berg & Wigum & Co

ELEKTRISK INSTALLASJONSFORRETNING

Telefon 21483 - Trondheim

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta

KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

OSLO

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B. NILSEN & CO's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsv. 23, Grefsen

Tlf. 37 57 68

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

HALDEN

E. Sem A/s

Bøker — Papir — Trykksaker

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tlf. 1844 - 2535

Gunnar Setterquist
Elektrisk forretning. Aut. installatør
og radioforhandler

Tlf. 1981 og 1733 — Storgt. 1

HALDEN FARVEHANDEL

A. Sandaker, Torvet

Tlf. 1264

ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK

Dører — Vinduer — Trapper

Tlf. 1630

SIGURD GRØNNERN

Manufaktur og utstyr

Tlf. 2746